

Abonamentul:

pe 1 an 6 cor.
pe 1/2 an 3—
pe 1/4 an 1-50

ROMANIA:

pe 1 an 10 lei
pe 1/2 an 5—

TARA NOASTRA

REVISTĂ SĂPTĂMÂNALĂ.

Redacția
și
administrația
SIBIU
NAGYSZEBEN
strada Morii 8.

Plata preoților noștri.

În păturile mai largi ale poporului nostru se desprinde un murmur de nemulțumire, care după toate semnele va lua proporții mai mari. Nemulțumirea de ce să nu o spunem, de astădată se îndreaptă în contra preoțimei noastre, care prin dotația ce primește dela stat, azi-mâne după părerea poporului, ajunge o unealtă oarbă în mâinile guvernului și slujbașilor săi de toate categoriile.

Și nemulțămirea este alimentată și din partea unor cărturari de-ai noștri, ba chiar și gazetari, cari ar trebui să își dea seamă, cât de periculos este jocul cu chibritele în jurul clăilor de paie.

Pentru că este ușor, foarte ușor a produce curentul de nemulțămire, dar mai greu — cu mult mai greu a potoli patimile odată deslănțuite.

Ca preot, de bună seamă, că nu voiu sprijini cu glasul meu pornirile îndreptate contra preoțimei noastre, dar nici nu voi apăra slăbiciunile date pe față, — ci voiu căuta, ca să arăt, cari ar putea fi căile, cari să ne conducă la o deslegare mai norocoasă a chestiunii plății preoților, ca să-i redăm iarăși întregi poporului așa cum au fost de veacuri și cum trebuie să fie păstorii turmei lui Christos.

Situația de azi este nesuportabilă pentru preoții noștri și puțini, foarte puțini vor mai fi, cari să nu se fi gândit zilnic la zisa Scripturii: „*Nimeniu nu poate sluji la doi domni*“.

Unul, poporul român, care cere ca preotul să fie una cu el, la bine și la rău, una la bucurii și întristări și să împartă cu el pâinea cea amară udată cu lacrimi.

Altul, stăpânirea, care îi asignează din visteria statului salariul și plătindu-l îi cere slujbe și servicii, cari îl fac urgent în ochii poporului.

Aceasta o cunosc acum preoții, o știe și guvernul și o cunoaștem mai bine noi dela centre cari vedem multele jalbe ce se ridică în contra preoților după vorba țaranului, domniți și plătiți de stat.

Plata însă este atât de slăbuță încât cantonierii dela trenuri au plăți mai mari ca majoritatea preoților noștri, însă poporul nostru istovit de sărăcie și de birurile grele, crede, că și acestea câteva sutisoare de coroane sunt sume fabuloase, cari îl boeresc pe preot și îl scutesc de orice griji.

Și în credința aceasta îl întărește pe popor și faptul, că unii preoți mai tineri se dau îndărăpt dela unele slujbe mai slab remunerate, rezervându-și a face strictul necesar și legal la ce sunt prin lege și în virtutea oficiului obligați.

Intellectualii noștri, fruntașii noștri de prin diferitele centre și comune știu

și trebuie să știe, că preoții noștri sunt acum mai rău dotați decât învățătorii, decât notarii și decât toți slujbașii statului, — și că după calificațiunea lor, după rolul lor conducător, după misiunea lor, după vredniciile lor, ar trebui altcum remunerați și dotați.

Știu — intelectualii sunt chiar convinși de aceasta, dar cu o bucurie fățărită parecă le vine bine la socoteală, să vadă pe preotul cerșindu-lă mila — și stând umilit înaintea lor, căci bine înțeles, sărăcia umilește, pe când bogățiile directorilor de bănci, advocaților, medicilor și a celor de profesii libere îi face încrezuți, sumeți și dictatori asupra biților preoți muritori.

Și aici văd eu cel mai mare pericol pentru deslegarea chestiunii salariilor preoților.

Poți număra pe degete pre fruntașii noștri din generația mai veche, cari se vor fi gândind și la lucruri de aceste, dar mulți din cei tineri, n'au simț și interes pentru lucruri popești, iar câte un slujbaș de pe la comitate pe care nu l-a măturat încă dreptul de candidare al fișpanului îi pare bine că vegetează de azi pe mâne, hodoroște și indrugă la vorbe seci, și trage plata cea mare din grația lui Tisza — trebile bisericesti pentru cei mai mulți sunt: *Hecuba*.

Când ar fi stăpâniți intelectualii noștri de alt duh — față de preoțime, de azi am putea zice — „*interzicem Consistoriilor să mai ridice plățile preoților din visteria statului, căci avem să le facem noi plăți*“. Și am putea convinge ușor pe popor, că preotul are și el trebuințe, are datorință să-și susțină familia, să-și crească pruncii, să sprijinească literatura și toate instituțiile culturale, și din vânt nu le poate face, nici din stolele ridicule de pân' ac!

Dacă 'ți vine preotul odată la an în casă, — trebuie să-i dai și lui după demnitatea poziției lui, câtă vreme doctorului și avocatului îi dai sute, dai lui cel puțin zece coroane.

Pentru servicii la înmormântări, botezuri și cununii dă-i a 10-a parte cât dai evreului pentru spirt, vin și alte bazonii, și aceste să nu le dai ca unui cerșitor, și ca unui membru marcant al neamului, care trebuie să trăiască după slujba lui — în mulțumire, ca să se lege cu toată inima și cu tot sufletul lui de biserică, de popor, de datini străbune și să stee stegar neînfricat la postul lui, ca sentinelă pururea trează și veghetoare.

Și dacă ai câte un post cu oarecari venituri extraordinare, nu le da la orice burtă verde, ca să pui cu grămada untura pe el, — gândește-te și la preotul tău, căci e și el membru al neamului, a învățat carte cât și tine și uneori mai multă, iar serviciile ce le face în parohie

și unii în protopresbiterate sunt neasămănat mai mari, ca remunerația cu care este retribuit.

Mergi și vezi și tu Măria Ta slujbele cele grele ce le face parohul tău în biserică la anumite zile, și nu veni la biserică numai când solicitezi votul și sprijinul lui în corporații și după ce ți-l'a dat — te faci că nu îl mai cunoști, atunci alte îți sunt durerile, alte păreri și alte gândurile, decât gândul la soarta celui ce te-a înălțat pe umerii săi.

Să nu stăm deci cu imblăcii totdeauna gata a da în preoți și a-i face numai pe ei responsabili de dezastre ca cel dela Oravița, Bocșa și Dobra și aiurea, ci să ne mărturisim păcatul, că intelectualii noștri vor să facă nimica ca să schimbe situația precară în care se găsesc preoții.

Să le dăm noi nu atât, ci cel puțin jumătate, cât le dă statul și eu sunt convins că majoritatea, dacă nu unanimitatea preoțimei se va lăpăda ca de satana de banul guvernului. Și iarăși vom vedea în fruntea cetelor de voinici pe preoții noștri indemnând și povățuind la fapte mari, cum i-am văzut totdeauna în trecut și cum îi cunoaște istoria. Act însă se impune o organizare strașnică.

Fruntașii mireni au să iese în mijlocul poporului și să arete primejdia ce vine asupra neamului din cauza plăților preoțesti dela stat — și să îmbărbăteze poporul ca să-i dea el salariul în bani ori în pământ, și în stole la diferite ocazii.

Și una după alta vor răsări comunele care vor asigura venitul preotului, pentru că să se știe, e mai mare primejdia pentru neam și biserică dacă am pierdut preotul, decât dacă am pierdut școala și pe învățătorul.

Și preotul azi, durere, în acțiunile lui politice este încătușat de mâni și de picioare prin plata ce o trage dela stat și sabia lui Damocle îi atârnă deasupra capului.

Nici în școală ca director nu-și mai poate face datorința de teamă că îl denunță învățătorul ori inspectorul, nici ca alegător, de teamă că îl denunță începând dela finanți și jandarmi toți slujbașii statului și la urmă va veni vremea de nici datorința oficială nu și-o va face față de biserică și credincioșii săi, stând în grația stăpânirii atotputernice cu visteriile deschise pentru de a remunera pre ceice-și uită de datoria lor.

Vremile sunt grele, nevoile bat la ușă și intelectualii noștri au cuvântul în sinoadele ce se deschid chiar acum. Dacă voiu fi greșit în vederile ce le am pân' ac! față de marea majoritate a intelectualilor noștri mireni, — îmi va pareă bine să fiu convins de contrariul și voiu fi cel dintâi care voiu zice un „*pater peccavi*“.

Nicolae Ivan,
asesor cons.

Suveranul, „Tribuna“ și J. Benedek

sau

Jocul de-a politica.

Ni-se vestește din Viena că M. Sa Suveranul a rămas foarte nedumerit în fața harnicului ziar românesc din Arad, care de un timp încoace se arată atât de supărat împotriva Dinastiei. Zice că într-o bună zi din luna trecută, ar fi chemat la Sine pe baronul de Aerenthal, logofătul trebilor străine și l-ar fi întrebat: — „Alois dragă, *was geschieht mit meinen biederen Rumänen?* Ce se petrece cu bunii mei Românași? Uite, una din gazetele lor, care se laudă că are mai mult „simțul de răspundere“, observă o atitudine foarte ciudată față de Mine și de ai Mei. În câte-un articol îmi face mărturisiri de complectă credință și de respectare a politicii lor leale din trecut, iar în alte articole mă sâcăie, mă muștră cu înaltă înțelepciune și mă amenință că „nu dinastia, ci monarhia trebuie să fie lozinca lor“...

— „Majestate, — ar fi răspuns nobilul Aerenthal — aici trebuie să fie o confuzie la mijloc. Prin redacția numelui ziar trebuie să se fi rătăcit vre-unul din mulții sfătoși, cari sunt pururea o pacoste pentru opinia publică. Fără controlul necesar, ei trântesc vorbe fără înțeles, revin asupra lor, își dau aere de originalitate și se încurcă bieții de ei, apucând-o într'aiurea. Sper, Majestate, că nu simțiți tronul clătănându-se din pricina asta“...

— O nu, răspuse M. Sa zimbând, mai ales că, dacă ar fi să iau în serios cele scrise, amenințarea nici nu este atât de grozavă. Monarhici sau dinastici, mie tot una. Nici dinastie fără Monarh și nici monarhie fără Suveran! Dacă Români, ascultând sfătoșenia înțeleptului din Arad, ș-ar schimba lozinca, n'ar schimba indefinitiv decât cuvântul, pe când în fond ar rămâne aceiași. De altfel să consultăm în acest punct și pe cre-

dinciosul Nostru Jancsó dela „B. H.“, să-i cunoaștem opinia autorizată“.

Chemat la telefon, iată ce răspunde dl Jancsó:

— „Adevărat că în „Budapesti Hir-lap“ am dat alarmă, ca să știți, că Români vă amenință Tronul și că, de unde la 1848 v'au apărat, acum o să pue mâna pe coase, securi, puști și topoare ca atunci, și o să vie la Viena să vă detroneze. Dar toate astea le-am scris numai din glumă. Adevărul e contrarul. Adevărații conducători români, deputații și fruntașii cu scaun la cap nu se gândesc la nici o aventură, căci nu cu M. Voastră ci cu noi cu Ungurii, au ei ce au de împărțit. Iar dacă vre-un ocoș dintre dâșii scoate limba și Vă amenință cu dușmănia lui, e pur și simplu o copilărie, iar copilării se fac uneori în politica tuturor popoarelor M. Voastre. Am făcut-o și noi lată de tot la 48 și nu cred ca Români să aibă acum mâncărimea noastră de-atunci“...

— „Bravo, Jancsó, — strigă Aerenthal de colo — ai spus și d-ta o vorbă la loc. Vedeți, Majestate, spuneam eu că e un fleac și că nu trebuie să Vă tulburați. Căci, ba nu zău, chiar de-ar fi să rămânem mai serioși: presupunând că ziaristul român cu pricina e supărat foc pe M. Voastră, că trăiește și moare cu mâhnirea asta pe buze, ce-a câștigat el, ce-a câștigat poporul său din asta? Presupunând, mă rog, că „Tribuna“ va fi în viitor mai mult „monarhică“ decât „dinastică“, — ce-a câștigat ea prin această genială schimbare de etichetă? Știți ce Majestate? *Lasst man sie machen, die bleiben doch brave Kerls!*“

— „Aber natürlich“, încheie Suveranul, despărțindu-se, răsând, de înaltul său servitor.

„Reuniunea sodalilor români din Sibiu“ a organizat pentru Sâmbătă 17 Aprilie o convenire socială împreună cu cântări, declamație și joc.

Beneficiul e destinat pentru masa învățăceilor meseriași.

Cuvântarea

rostită de părintele protosinel Dr. E. Miron Cristea la înmormântarea fruntașului Alexandru Mocsonyi.

Preasfințiților! Jalnici ascultători!

„Căutați și vedeți de este durere asemenea durerii mele, ce m'a ajuns“,

„Și cu care m'a întristat Domnul în ziua, când s'a aprins mânia lui“. Ieremia. Plâng. I. a.

Dacă ne gândim la starea de astăzi a popului nostru român din patrie și îndeosebi la desvoltarea vieții publice din biserica-i strămoșască, — cu greu vom găsi cuvinte mai potrivite pentru de-a jălă și de-a deplânge marea pierdere, ce-a îndurat-o neamul, biserica, și toate așezămintele noastre culturale, sociale, economice și de orice soi prin trecerea din viață la cele vecinice a valorosului bărbat, conducător și cărmuitor Alexandru Mocsonyi.

Cu adevărat dreptul Ocărmuitor al lumii în purtarea sa de grijă, în iubirea sa, pare-că tocmai în aceste vremuri, pline de îngrijorare, ne ceartă cu asemenea lovituri grele și dese. Și aceasta o face, ca în fața loviturilor mai lesne să ne venim în fire, ca — în fața sicriului, care cuprinde osămintele recite ale unui bărbat atât de binecuvântat și greu de înlocuit, să ne reamintim sfaturile înțelepte, judecata, clară și mărețele fapte pentru binele neamului ale scumpului defunct; și acelea să ne arete și convingă, că nu pe calea împărechierilor dintre frați, nu pe calea sfășierilor fără de margini, vom putea susține așezămintele erezite dela înaintașii părinți, cu atât mai puțin le vom putea întări sau sporl.

Încă nu s'a închis bine mormântul unui distins fiu al Bănățului, încă nu s'au uscat lacrimile vărsate de un întreg popor pentru pierderea unui neuitat al său părinte, și iată — după vorba prorocului Ieremia — în așa scurtă vreme: „Căzut-a și cununa capului nostru“ (Plâng. V—16), căci cu adevărat Al. Mocsonyi a fost nu numai cununa Bănățului, ci cununa întregului popor român din Ungaria. Nu există cărturar român, care să nu cunoască strălucitele vrednicii ale adormitului în Domnul pe toate terenele vieții noastre publice, cari ne îndreptătesc a-l numi cununa tuturor.

Vorba lui cumpătată, sfatul lui temeinic, au fost în cele din urmă 4—5 decenii adeseori

FOILETON.

Moartea șoimului.

De Maxim Gorki.

Marea clipecă nemișcată supt mângăerea razelor vineții ale lunei. Lină și neagră se îngână cu bolta albastră oglindind pânzișul străveziu al nouriilor scâlciati printre cari licăreau stelele încremenite în văzduh... Marea dormea dusă. Părea că cerul se coboară în mare să prigonească șoaptele valurilor neostoite cari spălăceau somno-roase întinderile malului. Munții uriași, învăscuți cu copaci fantastici, spintecau albastrul bolții cu coamele lor ascuțite, și conturile lor seci și posomorite par'că se imblânzeau supt haina caldă și fină în care li îmbrăcase ceața nopții... Munții erau căzuți pe gânduri. Umbrele lor negre se vâl-mășeau pe spinările valurilor verzi par'c'ar fi vrut să le curme mișcare, par'c'ar fi vrut să innăbușe vuetul neconținut al apelor și suspinele talazurilor — aceste sgomote cari singure tulburau tăcerea tainică a depărtărilor.

— Allah-akbar! — oftă domol Ogli Nadiz Ragim, bătrânul păstor din Crimeea, un moșneag înțelept, nalt și cărunț, cu obrazii arși de ferbințala soarelui de meazăzi.

Ședeam amândoi tolăniți în năsip, la poalele unei stânci bătrâne, ascunsă în umbră, coperită cu mușchii, tristă și jalnică, care s'o fi rupt pe

vremuri din sânul muntelui ce-i dăduse viață. Flăcările focului nostru o învăluiau într'o lumină tremurătoare. Umbre obscure rătăceau pe fața-i brăzdată cu crepături adânci, par'că trăia și se gândea.

Eu și cu Ragim tocmai fierbeam o ciorbă din peștii prinși de curând. Amândoi eram în acea dispoziție sufletească când toată lumea și se pare o fantomă misterioasă, când afară de dorul vag de meditație nimic nu-ți cotopește inima...

Marea giugiulea limanul ca o copilă lingușitoare, iar talazurile murmurau duos ca și când s'ar fi rugat să le lăsăm și pe ele lângă foc. Și când vre-o undă îndrăzneată se apropia prea tare de noi, niște glasuri ascuțite și blajine se deslușeau din armonia obștească.

— Talazurile seamănă cu femeile — zise Ragim. Vezi cum se imbulzesc spre noi?... Vreau să ne îmbrătoșeze și să ne sărute...

Lungit pe năsip, cu fața spre mare, prop-tindu-se pe cote și răsămându-și obrazii în palme, privea gânditor în zăriștea neagră. Căciula zbărlită de piele de miel li alunecase pe ceafă și busa răcoroasă ce izvorea din mare se izbea de fruntea lui lată, coperită cu falduri mărunte. Bolborosea neincetat și nici habar n'avea de mine; părea că vorbește cu marea.

— Oamenii cu credința 'n Dumnezeu merg în rai. Dar ceice nu slujesc pe Dumnezeu și

pe profetul său? Aceia vor fi ajungând colo în talazurile cele... Punctele acele arginții poate că-s sufletele lor... Mai știi?

Marea, neagră și legănată, începea să se limpezească. Pete caprițioase de lumină tremurătoare răsăreau pe-alocuri. Luna își scoase capul de după piscurile munților și, îngândurată, presără raze line pe obrazii mării care litrăia înfundat.

— Ragime!... Spune-mi o poveste! — zisei cătră moșneag.

— Da' ce? — întrebă Ragim și nici nu se uită la mine.

— Num' așa... Imi plac poveștile tale...

— Apoi și le-am spus toate... Nu mai știu altele...

Bagseamă așteptă să-l rog mai dinadins. Și l-am rugat.

— Ți-oi spune un cântec, dacă vrei — zise Ragim în sfârșit.

Mie imi plac mult cântecile din bătrâni... Și moșneagul începă să povestească cu glas jalnic, schimonosind grozav cuvintele rusești...

*

Năpârca se târise pe vârful unui munte înalt și, incolăcindu-se nod într'o spărtură de mucegaiu, se uită la mare...

Soarele ardea în răscurile cerului, munții pufăiau de zăpușeală, iar talazurile mării pocneau și-și spărgeau capetele în tăișurile stâncilor. Un părau alergă, în vale, săltând vesel peste pietrele

hotărâtoare, și nu odată am dat greș, când nu l-am ascultat. În toate corporațiunile înalte, ce le avem, mintea lui luminată, spiritul fin de distingere și judecata lui profundă, i-au asigurat superioritatea și l-au ridicat în fruntea tuturor.

De câteori îl aveam în mijlocul nostru la sfaturile asupra celor mai grele chestiuni ale vieții noastre publice, pare-că toți se simțiau ușurați în misiunea lor, cunoscând puternica lui forță de judecată, cu care croia direcția de urmat și pe carea cu încredere o acceptau toți.

Iară acum, când am pierdut pe acest cârmaci dibace și probat, responsabilitatea noastră, a celor-ce formăm obștea cea mare, a crescut, s'a mărit; îndatoririle noastre s'au îndoit, căci — în lipsa de asemenea conducători — trebuie cu toții să priveghem mai mult ca până acuma. În asemenea situațiune închiegarea rândurilor, trebuie să fie întâia datorință a tuturor.

Cuvine-ni-se deci tuturor celorce din 4 unghiuri ne-am adunat în jurul acestui scump sicriu, ca înainte de al încrede mormântului rece, — să ne altoim sufletul nostru cu mărețele idei din strălucitele și pururea memorabilele cuvântări ale înțeleptului repausat și să ne oțelim voința cu indemnul grăitoarelor sale fapte și a frumoaselor sale binefaceri și jertfe.

Sfântul Ioan Gură-de-Aur ne spune în una din Omiliile sale, că „Reamintirea și recunoștința sunt cel mai puternic indemn spre fapte bune“ (Om. 25 sup Math.). Ni-se impune deci la asemenea ocazii a ridica înaintea tuturor pe aripile unei profunde recunoștințe vredniciile celor repausați.

Oratori mai distinși și bărbați mai competenți ca mine au atins și vor mai aminti multe din vredniciile repausatului; deaceia eu trec peste rolul important, ce l-a avut Alex. Mocsonyi pe terenul politic, în care a intrat ca june de 24 ani, devenind ca deputat în camera ungară, „cel mai distins și neîntrecut apărător al cauzei naționalităților“;

Trec peste activitatea-i importantă desfășurată în sânul bisericii străbune, unde — de când a introdus el sufragiul universal în viața constituit. bis. — vederile lui, directivele lui, au fost totdeauna hotărâtoare;

Trec peste multele danii, făcute în numele întregii familii a Mocsonyieștilor, ca cea de 60,000 cor. pentru catedrala română din Sibiu, de 10,000

cor. pentru fondul gimnaziului român din Brad, de 5000 cor. în acții dela „Lumina“ pentru „fondul cultural“ al arhidiecezei;

Peste însemnatele sume dăruite pentru întem. unui teatru național român, și în general preste nenumăratele jertfe și ajutoare oferite tuturor, câți numai i-s'au adresat;

Trec și peste partea leului, ce și-a luat-o la întemeierea și susținerea tuturor instituțiilor ce le avem: — Și imi țin de o sfântă datorință a depune drept prinos o *cunună de flori*, stropită cu lacrimile de recunoștință ale tuturor, celor-ce formează întâia noastră societate culturală „Asociațiunea pentru liter. și cult. popor. român“, în numele căreia am fost distins cu dureroasa misiune de a vorbi la acest jalnic prilegiu.

Repausatul A. M. a fost dela 1901—1904 distinsul președinte activ al ei, iară atunci — silit de boală a se retrage, — unanima însuflețire l-a proclamat președinte de onoare al „Asociațiunii“, pe care în timpul, — când a avut mai simțită lipsă — a ajutat-o cu însemnata sumă de 24,000 cor., făcându-ne prin aceasta posibilă ridicarea frumosului monument al culturii noastre, a „Muzeului național“ din Sibiu.

Dar jertfele acestea considerabile au o valoare și mai mare, căci ele sunt *pecetea* sincerității vorbelor sale pline de însuflețire; deci cu drept cuvânt putem constata, că A. M. nu ne-a dat nu numai îmbelșugatul seu obol, ci ne-a dat ceva de preț mai mare, ne-a dat totdeauna sufletul seu, inima sa, cari vor forma multă vreme scumpe tradiții pentru fiecare Român.

În cuvântarea, cu care deschide adunarea generală a „Asociațiunii“, ținută în 1902 la Oravița zice între altele: „Cultura adevărată consistă în cultivarea tuturor însușirilor intelectuale și morale ale poporului; în urmare adevărata cultură numai națională poate fi, și astfel — mai ales la noi — lupta pentru cultură este lupta pentru existența națională.“ Iară despre „Asociațiune“ zice, că este „Espresiunea unității și a solidarității naționale pe terenul cultural al poporului român din Ungaria“, dorind să vadă sub stindardul ei înrolată întreaga inteligență română din patrie.

Iată o schinteie din sufletul său mare și nemuritor, care ne indică valoarea sentimentelor și a faptelor sale pentru noi, cari l-am pierdut!

Iată un motiv puternic, pentru care s'au implinit și față de el cuvintele scripturii dela moartea unui rege. Scriptura zice: „*Și toată Iudea, și și cei din Ierusalim i-au dat onoarea la moartea lui*“ (II. Cron. 32 XXXII. 33). Așa și în cazul nostru, reprezentanții tuturor ținuturilor și ai așezămintelor românești s'au întrunit, să-i deie ultima onoare lui A. M., care n'a fost rege, dar a fost regele gândirii luminate și a judecății înțelepte în toate treburile noastre obștești din ultimele decenii.

În fața acestei cu adevărat irreparabile pierderi nu ne poate mângăia altceva, decât cuvântul sf. ap. Pavel, carele ne zice: „*Nu vă pierdeți încrederea*“ (Evrei X 35), și cuvintele prorocului Ieremia care ne zice: „*căci domnul nu respinge pe vecie, ci de întristează, iarăș miluește după mulțimea bunătăților sale*“. (Plâng. III. 31—33).

Deci nădăduim sus și tare în fața acestui nouă scump mormânt, că toți — câți l-au cunoscut pe el și frumoasa-i activitate, — vor păstra tradiția vederilor și a faptelor lui și le vor aplica în acțiunile vieții publice.

Nădăduim mai ales, că din atmosfera sănătoasă și din duhul atâtor bărbați nemuritori, ce plutește în jurul locașurilor Mocionești cu tradiții scumpe întregului neam și mai ales bisericăi noastre dreptcredincioase, vor resări odrasle nouă, cari cu aceiaș pricepere, cu aceiaș demnitate și glorie străbună, să continue scumpele tradiții familiare.

Nădăduim în fine, că se vor implini și față de noi cuvintele, ce parecă ni-le adresează repausatul din liniștea sicriului sau cu voce stânsă, zicându-ne ca și oare-când Israil cu limbă de moarte fiului seu Iosif: „Iată eu mor, dară D-zeu va fi cu voi și vă va întoarce în pământul părinților vostri“ (I Moise XLVIII —21); adecă ne va redeșteptă în sufletul nostru conștiința, că suntem fii dela aceiaș părinți; și dragostea de frați ne va îndemna să lucrăm barem de aceluși înainte la întărirea și sporirea așezămintelor, ce cu multe greutăți și jertfe ni-le-au creat înaintașii.

În fața mării perderi pentru neam și biserică inchei cuvântarea mea, rugându-mă cu evang. Matei: *Doamne ajută-ne, ca să nu ne prăpădim!* (VIII—25).

Odihnească în pace, iară faptele lui strălucite fie-ne călăuză noastră și a nepoților săi acum și pururea și în vecii vecilor. Amia.

ruginite și încărcat de sudori albe, mugind cu hohot, se rostogolea în mare.

Și 'n spărtura unde se streșenise năpârca iacă deodată căzu un șoim rănit greu, cu pieptul sdrobot, cu penele însângerate... căzu repede ca săgeata, țipând ascuțit, pe bolovanii tari ca oțelul. Pe năpârca o cuprinse o spaimă strajnică și dintru'ntăi nu îndrăzni nici să sâsăe. Dar apoi văzând că pasărea trage de moarte, s'a îmbărbătat și a ieșit din moloz.

— Acum ai să mori? — zise năpârca șuerând.

— Da, oi muri — răspuse șoimul oftând dureros. Dar cel puțin am trăit în libertate și știu ce-i fericirea... Am luptat voinicește și am văzut cerul... Tu n'ai să-l vezi niciodată așa cum l-am văzut eu!... Așa, așa, sârmana de tine!

— Bine, dar, când la adica, ce-i cerul acel?... Un deșert fără margini. Cum să mă târăsc eu acolo? Mai bine mă simt eu aici... aici e cald și umed.

Astfel răspuse năpârca și radea în sine de aiurările pasării libere. Căci ea să gândească așa: „Ori sbori, ori te târești, la urma urmelor tot una-i; toate se isprăvesc în pământ și toate se prefac în cenușă“.

Dar șoimul deodată începuse să tremure ca varga; se îndreptă oleacă și se uită împrejur prin moloz... Printre pietre se strecură umezeală, iar aierul eră grozav de innădușitor în surpătura

aceasta întunecoasă și răncedă. Și șoimul își mai strânse odată toate puterile și strigă cu durere:

— O, numai odată să mai pot vedea cerul, să mă mai pot ridica în văzduh!... O, cum aș prinde pe dușmani și i-aș lipi de rana asta să soarbă și ei din sângele meu... O, lupta e fericirea!...

Năpârca însă cugetă în sine:

— Bagseamă totuș e frumoasă viața în văzduh dacă se vaicăără așa după dansa...

Și ea zise cătră șoim:

— Trage-te la marginea prăpastiei și lasă-te jos. Poate să mai ai ceva putere în aripi și așa vei mai putea trăi câteva clipe în lumea ta!...

Șoimul se cutremură și, țipând fără putere, se târi spre marginea prăpastiei... ghiarele lui însă alunecau neconținut pe bolovanii băloși. Și, ajuns la margine, își întinse aripile, respiră din rășputeri și, cu ochii sticloși, se lăsă în vale... Căzu repede repede, bufnindu-se ici-colo de ieșiturile stâncilor... Și aripile i se rupseră, și penele i se împrăștiară în vânt... Valurile părăului îl cuprinseră în sânul lor, îi spălară sângele și, îmbrăcându-l în haine de spume, aiergară cu el în mare... Și talazurile mării se tânguiau, se grămădeau de jale și îngropară leșul pasării în adâncimile lor...

Și năpârca, tolănită în moloz, se gândi multă vreme la moartea pasării și la nostalgia ei după

cer. Și se uită mirată în zăriștea aceea care totdeauna îi aduce în minte visuri de fericire...

— Oare ce-o fi văzut șoimul în acest deșert nemărginit?... Oare penținece-și tulbură sufletul muritorii cu dorinți de a se avânta în ceruri? Oare ce găsec ei acolo?... Vezi, toate aceste le-aș putea ști, dacă m'aș rădica în cer numai o clipă!...

Și vorbind astfel, năpârca se incolăci bine și săltă în văzduh. Și o clipă a strălucit și ea, în lumina soarelui, ca o fășie subțire de argint.

Dar năpârca uitase că cine-i făcut să se târască, nu poate sbura, și căzu îndată iar între bolovani. Ea însă nu s'a lovit și a început să zâmbească...

— Adecă asta-i plăcerea sburatului? Cădere?... Ciudate, paserile aceste! Ele nu cunosc pământul și totuș se avântă în ceruri și acolo, în acel deșert de năduh, caută viața. Dar acolo nu-i nimic, nimic, numai o pustietate nesfârșită. Adevărul că lumină și glorie este multă acolo, dar nu-i mâncare și nu-s proptele pentru trupul viu... Pentruce dar această sumeție? Pentruce? Ori doar supt aceasta vor ele să ascundă nebunia poftelor lor și nedestoinicia lor pentru viața reală?... Ciudate, paserile aceste!... Dar pe mine n'o să mă mai poarte de nas nimeni! Acum știu și eu ce-i cerul... Am sburat, l-am măsurat, am căzut, dar nu m'am sdrobotit ci m'am întărit în credința mea... Iar ceice nu se mulțumesc

O dispoziție revoltătoare.

Pentru conservarea simțului și demnității naționale a românilor din Panciova, români în număr de câteva mii, — zeci de ani nu s'a făcut absolut nimic; acești români au fost lăsați pradă coreligionarilor noștri sârbi, cari, după un sistem binechibzuit, i-au desnaționalizat în parte covârșitoare.

Desnaționalizarea acestor români cu atât mai ușor s'a realizat, căci ei nu au avut nici școală nici biserică românească.

Astfel, în decursul acelor zeci de ani, sârbii au răpit din corpul neamului nostru majoritatea românilor din Panciova; i-au răpit aproape pe toți, căci numărul acelor, în a căror piepturi conștiința națională nu a degenerat cu totul, știind ei să mai grăiască câte o vorbă-două în limba maternă, e foarte neînsemnat.

Sârbizarea și a acestor români eră chestie de vreme foarte scurtă, căci sârbii, în frunte cu preoții lor, insuflețiți și îmbărbătați de succesul și rezultatul atât de îmbucurător din punctul lor de vedere, cu puteri și mai mari, cu puteri noi, au luptat și pentru sârbizarea acestor români, ca opera lor să fie desăvârșită.

În ceasul de pe urmă însă, un adevărat slujitor al altarului, colindează din casă în casă, cercetează pe toți românii nesârbizați, și în anul 1900 se înființează parohie ortodoxă română, independentă de coreligionarii Sârbi.

Faptul acesta a fost ca un fulger din senin pentru Sârbi și în special pentru preoții lor, cari, recercând la toate mijloacele, la toate armele nepermise, nespuse de revoltătoare și, în înțelesul cel mai strict al cuvântului, necreștinești, au voit să zădărnicească frumosul nostru scop, înființarea parohiei.

Preoții sârbești, nu numai ziua dar și noaptea umblau din casă în casă la acei credincioși români, despre cari au știut că se vor declara de membri ai parohiei noastre și li ademeniau cu promisiuni de tot felul, iar dacă aceste promisiuni exagerate nu prindeau, atunci amenințările curgeau potop; acești preoți au negat și neagă și acuma, că în Panciova ar fi existat cândva români moșneni; acești preoți nu au permis ca morții noștri să se înmormanteze în cimiterul comun, cimiterul greco-neunit, unde zac osămintele moși-strămoșilor noștri, și la care cimitir

avem drept natural, drept avitic, ci au destinat pentru noi un petec de pământ, loc profan, la marginea cimitirului comun, într'un șanț, care pe vremuri ploioase, eră scaldat în apă; acești preoți au uneltit în contra noastră cu o furie așa de mare, că înmormântările noastre trebuiau să se facă cu intervenirea poliției; acești preoți nu au permis, și nu permit nici acuma, că la înmormântările credincioșilor noștri să se tragă clopotele la biserică „sârbească“, deși moși-strămoșii noștri au contribuit și ei la zidirea acestei biserici; acești preoți, în biserică, de pe altar au uneltit în contra parohiei noastre, acești preoți nu au recunoscut și nu recunosc nici acuma înființarea parohiei noastre de legală; cu un cuvânt, acești preoți au fost și sunt și acuma cei mai mari și pronunțați răuvoitori și dușmani ai parohiei noastre.

Și acuma după aproape zece ani de sbuciumări și lupte mari, desperate, pe unul dintre acești preoți, Consistorul din Caransebeș, îl incredintează cu săvârșirea funcțiilor și serviciilor bisericești (cu excepțiunea serviciului divin) trebuincioase credincioșilor români de aici!!!

Administratorul parohiei noastre, în urma purtării sale incompatibilă cu chemarea preoțească, a fost suspendat.

Consistorul din Caransebeș, în loc să denumească un nou administrator parohial, incredintează cu administrarea parohiei noastre, pe administratorul parohiei unei comune învecinate.

Acest administrator, la început, a satisfăcut datorițele sale; făcea serviciul divin și toate funcțiile recerute de religia noastră.

De câteva luni însă, acest administrator, absolut nu se mai interesează de parohia de aici, și astfel se explică faptul dureros, și poate și rușinos, că luni de-a rândul, în capela noastră nu se face serviciul divin, iar înmormântările, cununile, botezurile, etc., se fac de către preoții sârbești, cari acuma din nou au dat asalt asupra credincioșilor noștri.

De remarcat e și aceea, că elevii români, în număr destul de mare, dela școlăle de aici, abia dacă la două luni odată au prelegere din religie, căci administratorul incredintat cu administrarea parohiei noastre, fiind și catihet, nici oarele de religie nu le ține regulat, iar la aceasta, adăugând, că acești elevi, nu pot, în lipsa de preot, să cerceteze nici biserica, ei sunt lăsați în voia întâmplării.

Dacă cumva administratorul substitut al parohiei noastre, e impedit să administreze și parohia de aici, de ce nu abdice, de ce nu aduce aceasta la cunoștința superiorilor săi?

Lucrul acesta e caracteristic, căci, dacă nu ne înșelăm, sfinția sa, încasează, regulat, toate beneficiile ce îi compet. Le încasează fără ca să-și facă și datorița.

Românii de aici, în interesul nefericitei noastre parohii, al cărui fundament din zi în zi tot mai mult se clatină, au înaintat mai multe rugări Consistorului, ca să denumească un administrator parohial, care să locuiască în parohie.

Toate aceste rugări însă au rămas fără răspuns, sau poate, că răspunsul — indirect — e acea dispoziție atât de revoltătoare, cu care Consistorul din Caransebeș ne-a dat pradă sigură aceluia preot sârbesc?!

Faptul acesta, pentru existența, pentru viitorul parohiei noastre e o lovitură ucigașă; el e de-o gravitate extremă.

Impresia ce a făcut asupra credincioșilor e de nedescris; revoltarea lor nu are margine.

Și aceasta revoltare e legitimă; ea e explicabilă, pentru că e de necrezut, e o absurditate în cel mai mare grad, că chiar Consistorul Diecezan să dea mână de ajutor răuvoitorilor și contrariilor noștri, ca să se desnaționalizeze și acei credincioși români, cari în entuziasmul dragostei lor curate pentru neam, limbă și biserică, au suferit nenumărate prigoniri și insulte, au suferit pierderi materiale, declarându-se de membri ai parohiei noastre.

Al. Țanțariu.

Iarnă și primăvară.

*Ningea, și fulgii de zăpadă lovind în geamurile mele
Mi se păreau petale albe de flori, iar crivățul gemând
In horn, o dulce melodie părea că-mi cântă — 'mi stai
[alături,
Și 'n loc de iarnă, primăvară mi-erea în suflet și
în gând.*

*Acuma-i cald; în crâng e doină și ciripit de păsărele
Petale albe-mi ning cireșii și vișinii pe sub feresti
Dar ele-mi par fulgi de zăpadă — și cântecele mă-
[nșioară,
Mi-e cerul plumb, în juru-mi iarnă și 'n suflet frig,
[căci tu lipsești.
Ana Codreanu.*

cu pământul nostru, las să se înșale... Eu știu ce-i dreptatea și n'o să mai dau crezământ jurămintelor lor... Zămisliță din pământ, pe pământ voi să trăiesc...

Ș'apoi năpârca, trufașă, s'a incolăcit iar între bolovanii băloși...

Marea se scaldă în lumina orbitoare a soarelui, iar talazurile biciuiau amenințător malurile. Și din vuetele lor se deslușeă un cântec mândru despre pasărea măreață. Stâncile se sguduiau supt strașnicele lovituri ale valurilor, iar cerul se cutremură de puterea duiosului cântec...

Despre nebunia oamenilor inimoși povestește cântecul nostru!

Nebunia oamenilor inimoși — aceasta-i înțelepciunea vieții! O, tu șoim îndrăzneț! În lupta crâncenă cu dușmanii ți-ai vărsat sângele... Veni-va însă timpul când picurii sângelui tău fierbinte vor lumina în noaptea vieții ca niște scântei de aur și vor aprinde în multe inimi curajoase setea nebună a libertății și a luminei. Tu ai murit, dar în sufletul celor cutezători și tari tu vei fi chipul viu și lozinca măreață a libertății și a luminei!

Despre nebunia oamenilor inimoși povestește cântecul nostru!

*

... Marea tăcea. Talazurile foșneau duios pe năsip.

Eu încă tăceam și priveam pe Ragim, care sfârșise cântecul șoimului. Razele lunii imprăștiau mii de punctulițe albe pe oglinda apei... Ceaunul nostru începuse incetinel să clocotească...

O undă blajină se avântă pe mal și aleargă murmurând spre Ragim.

— Incotro, he, incotro?... Marș înapoi! — zise Ragim făcându-i semn cu mâna. Și unda se rostogoli pleoștită în mare.

Și nu mi se părea deloc ciudat că Ragim vorbește cu valurile. Jur-înprejur toată lumea eră dulce și gingașe. Marea eră blândă și din respirarea ei improspătată se simțea par'că puterea-i uriașă. Sus, pe bolta vântată rețeaua încălțată a stelelor par'că eră o scrisoare de sârbătoare, par'că tănuia ceva ce încântă sufletul și satură mintea cu farmecul dulce al unei revelațiuni.

Toată lumea clipea, dar clipea c'o agerime încordată gata par'că în oricare clipă să se trezească și să îngâne o armonie fermecătoare de glasuri dulci. Vocile aceste desvăluie un moment tainele lumii, apoi iar le ascund și-ți înalță sufletul spre cerul albastru unde rețeaua tremurătoare a stelelor par'că întonă o muzică dumezeiască...

Liviu Rebreanu.

Păcate Noi.

Dupe unii, a te înspăimântă de umbra ta, e a aveă ceva pe conștiință;

dupe alții, a te 'ngrozii de umbra altora, e a fi vieța virtuții.

Unii spun că totul e gloria; alții, că femeia-i o comoară. Unii, c'a răcit soarele; alții, că s'a 'ncălzit pământul. Unii, că sâraccii sunt sfinți și regii vlăstare 'nflorite; alții, că moartea-i născută și că vieța urmează a răsări din adâncuri. Unii, că 'n cer i-o putere și 'n smârcul pământului alta; alții că omul e-o umbră ce pleacă din soare spre noapte. Unii, că timpul e domn; alții, că domn e destinul. Unii, că lumea-i născută spre-a 'mpodobi timpul; alții, că luna răsare drept candelă 'ndrăgostirilor triste.

Ce legi! Ce tribunale! Ce sentinți!

Cât sunt de liberi închiși și cât de 'nchiși judecătorii!

o

Lași tot, în praful care ți-a acoperit inima.

o

Cameleonul își schimbă numai culoarea pielii — nu și părerile despre vieța.

o

Cu cât sunt mai senine nopțile, cu-atât și stelele sunt mai frumoase. Și sufletul își are nopțile lui — de gânduri.

o

Serisori din Viena.

Vânturile. — In grădina populară. — Două statui. — Primăvara. — O poveste. — La Schönbrunn.

Viena are multe parcuri, străzi și piețe largi. Din pricina acestei mari calități, ea are și un mare defect: vânturile.

Privesc, pe fereastră, piața imensă, mărginită cu palate rare, din fața cafenelei Arcadelor. Zi de paște. Tramvaietele încărcate duc pe orașeni afară, în mijlocul celor dintâi mijiri ale ierbii și ale întâielor adieri primăvăratice. Vântul bate ridicând fum de praf; rochiile cucoanelor falfăie, nuanțând și mai mult avantajile dedesubturilor moderne. Jobene lucitoare — aici toată lumea poartă joben — fac salturi mortale prin volbura prafului. Pe un trotuar, o domnișoară își ține pălăria neagră, uriașă, cu o mână foarte mică și albă, răsând în voluptatea sărutărilor primăvăratice: soarele și vântul.

Pletele blonde ale unui domn, falfăie de parte iar dintr'un tramvai se desprinde o pălărie de pictor. Pretutindeni, mâini lipite de cap și fuste lipite de șolduri și nori de pulbere.

Deodată însă, un fulger de argint izvorit din pământ, scânteie în soare. Și o cascadă plină de curcubeie domolește praful: primăria doctorului Lueger stropește străzile...

În parcul popular de lângă Burgtheater, e larmă de copii și ciripit de pasări. Intr'un colț al grădinii, statuia împărătesei Elisabeta, într'un semicerc de blocuri, visează lângă apa clară a unui bazin. Atâta bunătate, atâta modestie și atâta majestate e adunată în ochii visători, în gura surzătoare și-n mâinile împreunate ale frumoasei împărătese!...

Dincolo, de cealaltă parte a grădinei, e monumentul poetului Grillparzer.

Și între aceste două chipuri de marmură, un potop de glasuri mitite, un vârtej de cârlionți aurii... Dela gânguritul puilor de om, îmbrăcați în mântăluțe și capișoane albe, până la râsul serios al domnișoarei de treisprezece ani, care asvârle în slavă mosorul poreclit *diavolo*, o lume întreagă de copii vorbește aici, tipă și râde cu hohote. Băeții și fetițe mici de tot, cu mâinile plâpânde, cu ochii moi și cu părul cald urmăresc, cu gura căscată și cu privirile pierdute, o rază de soare. Alții, mai măricei, aleargă dela o bancă la alta potienindu-se și umplându-și

Sinucigașii sunt sufletele cele mai tari, în o lume ca a noastră, atât de lașe cu moartea. Arta de-a muri e desigur cea mai mare. Ei contopesc idealul cu voința într'o singură virtute: aceea de-ați putea lua oricând viața.

Cerul, ar fi și mai frumos — dacă ochii femeilor nu i-ar fi furat din lumină...

Realismul în literatură, seamănă cu mătreața capului: naște din prea multă murdărie.

Un om de geniu, e o prăpastie a secolului lui! Omenirea ar trebui să ducă goană numai împotriva acestor „mostre“ de probă ale vieții. Gândirea e cel mai mare păcat. În lume și 'n legea naturii nu-s decât trei vămi deschise: mănăcare, reproducere și moarte.

Cocoșa spiritului, nu crește decât în... spinarea bolnavă.

Măturătorii de coșuri și miniștrii sunt totdeauna gravi în situația lor: mânjiți unii pe față cu funingine și alții în suflet — de demnitate.

Dacă n'ar bea căprioarele de munte din atâtea izvoare, — poate n'ar avea atâtea sălbăticiune instinctivă... Nu va fi tot astfel și cu sufletul visătorilor?

D. M.

cu praf gropițele din obraz. Sunt copii sănătoși, curați ai oamenilor bogăți și vin aici cu guvernantele lor frumoase, îmbrăcate cochet. Pe la vre-o bancă, o fetiță săracă, îmbrăcată la fel cu mătușa bătrână de lângă ea, privește surzând la stolul de mititei. Câte o domnișoară înaltă trece în soare. Părul blond îi flutură pe frunte și soarele îl pudrează cu pulbere de aur. Ce frumos e părul domnișoarelor, când își face soarele cuiburi blonde în el!... Dincolo, un bătrân elegant tușește, chinuindu-se să-și ție piciorul peste celalalt, iar lângă el, un nepoțel brun adună nisip într'o găleată de tinichea, cu chipuri japoneze.

E primăvară aici. O spun copii veseli, murgurii cari vor crăpă mâine, crețurile de nori albi de pe cerul albastru, o spune bucuria din suflete și reumatismul care se întoarce cu întâile rândunele, reumatismul bătrânului elegant, de lângă tinicheaua cu chipuri japoneze...

Pentru douăzeci de filleri, unul din multele tramvae ale orașului te duce la Schönbrunn, vestita reședință a lui Frantz-Joseph.

Palatul acesta mare și simplu, fără să aibă nimic fantastic, îți aduce totuș aminte palatele din basme. Să nu te aștepti la turnurile de aramă cari strălucesc de departe, nici la cele șapte porți ferecate și nici la cerberii posomorți dela intrarea legendarelor castele. Să uiți meșteșugul grădinarilor moderni, să te faci că nu vezi tabletele cari îți spun ce animal și ce floare e cutare, — și să intri, inchipuindu-ți că trăești aveau basmul Împăratului-Roșu...

...A fost odată un împărat mare, cu multe țări adunate sub sceptrul său. Și palatul lui era la marginea unui oraș fără margini, cu mii și mii de suflete. Cum răsbeai pe sub ganguri și ieșai în grădina împărătească, minunea minunilor te întâmpină în cale: vedeai cum purced din mijlocul curții ziduri verzi, nesfârșite, cari se pierdeau în inima pădurii. Și dacă te apropiai de ele, vedeai că sunt copaci mari, cu frunze ca toate frunzele, dar numai chip de copac n'aveau copacii. Colo, în fundul curții, un lac verde, cu pești de aur, scânteia în lumina soarelui. Cărări cioplite în zidurile cele verzi, tăiau grădina. Dacă apucați pe o cărare, auzeai cum urlă smeii și bălaurii închiși în buți cu doagele de fier.

Lei înspăimântători, culcați pe brânci, răgeau și căseau, tigrii prinși în pustietăți pline de soare, cămile cocoșate, adunate de cine știe unde, urși albi aduși din țările înghețate și elefanți mari cât casa, dormeau pe labe, în peșterile lor mugicâte. Toate lighioanele pământului le avea adunate împăratul în grădinile sale. Vedeai momite viclene și viezuri; cai vârgați, cai cu găturile lungi și groase cât un balaur; cerbi și un soi de capre ce-și poartă pruncii în pântec și după ce i-au fâtat; avea și pajure împărătești, cu ochii roșii ca un bulgăre de mărgean, avea și bivoli sălbateci aduși de peste nouă mări și nouă țări și avea urși glumeți, cari se luptau între dânșii, improșcându-se cu apă, spre desfătarea împăratului și a tuturor curtenilor săi...“

...Așa s'ar prelungi povestea la infinit. În grădina zoologică dela Schönbrunn, găsești toate vietățile: dela falnicul condor al Auzilor, cu ochii injectați, până la cămila cu privirile limpezi pline de nostalgia Saharei.

Plantele exotice din sere, îți vor evoca înserările țărilor dela tropice; animalele despărțite în cuști de fier, sălbăticiunile culese din toate colțurile pământului, îți vor deschide orizonturi depărtate, din cine știe ce colț al Africei, dela malul cine știe cărui fluviu sfânt... Și o melancolie adâncă te va cuprinde lângă cușca unde visează urșii albi, în ochii cărora nu se va mai resfrânge niciodată aurora boreală...

12 Aprilie.

E. Victor.

Un atentat îndreptat contra noastră, de către ai noștri.

Lucruri slabe în „falnicul“ Zarand.

Onorată Redacțiune!

Pentru curățirea moravurilor din viața noastră publică, Vă rog publicați sub titlurile de mai sus, în întregime și cu propria-mi iscălitură, astă epistolă.

„Imi pare rău, că mi-a venit rolul de a aduce înaintea forului opiniunii noastre publice lucrurile triste ce urmează mai jos, dar — pentru nimicirea răului încă în germene — conștiința mă silește s'o fac. Căci nu se poate suferi, ca sub masca atacurilor cu ascuțit personal, să se primejduiască instituții culturale de mare preț de-ale noastre. E doar timpul suprem, ca această cangrenă, care roade tot mai adânc la pomul vieții noastre, să se stărpească odată din rădăcini, infierându-se aspru aceia, în al căror sân și-a aflat culcușul. Afară de acestea știm, că mai e încă și prea mare fierberea și neorientarea în publicul nostru, referitor la „neînțelegerile din Brad“ — deja îndeobște cunoscute — așa că suntem siliți, să descoperim măcar o părțică din adevărata stare a lucrurilor.

Iată, mă rog, de ce-i vorba:

La începutul lunii Martie a. c. i-s'a trimis redacțiunii jurnalului unguresc „Déva és Vidéke“ o epistolă denunțătoare, care în traducere românească e: „Onorată Redacțiune! În comuna Brad profesorul Dr. Ioan Radu și învățătorul Ioan German și acuma țin cursuri pentru instruirea adulților. Și ce s'a întâmplat și acolo? Și acolo au nimicit emblema ungurească, ca în Lunca. Dar învățătorul până azi încă n'a făcut raport domnului inspector reg., pentru că ei așa gândesc, că-și vor procura o nouă emblemă și astfel nu va ști nimeni acel lucru frumos. Gura-bârza, 1/III 1909. Ákosi Ferencz, bányászó“. Caligrafia din epistolă e cât se poate de meșteșugită, iar stilul ei cu intențiune întortochiat.

Redacțiunii i-a mirosat însă a personalitate condamnată, a văzut că domnul „Ákosi Ferencz“ vrea să tragă pe sfoară publicul cetitor și autoritățile și n'a publicat epistola, ci a luat numai notiță despre ea cu observarea, că „valachii“ au scris-o contra „fraților“ lor. Și a transpus-o expositivei de inspectorat regesc de școale din Brad, spre cercetare.

Iar inspectorul de școale d-l Benkő András, a și descoperit pe autorul scrisorii cu pricina. Înaintea D-Sale s'a făcut următoarea „Declarațiune“: Subscrisul declar, că epistola d-cto Gura-bârza, 1 Martie 1909, cu subscrierea lui Ákosi Ferencz, păzitor de băi, eu am scris-o și am trimis-o redacțiunii dela „Déva és Vidéke“. Antecedentele lucrului sunt următoarele: Învățătorul gr. oriental din Brad George Jula i-a comunicat învățătorului din Mesteacăn Pavel Lazar, că au furat emblema națională maghiară din acea sală a școlii gr. or. din Brad, în care sunt instruiți în cetit și scris adulții. Pavel Lazar i-a comunicat lucrul doamnei Dr. P. Oprișa, soției directorului gimnaziului gr. or. din Brad. Doamna Dr. Pavel Oprișa mi-a spus-o asta mie și m'a provocat, s'o scriu jurnalelor. Eu am și implinit astă rugare. În vremea ce recunosc și eu, că cu asta n'am vrut să fac nici un lucru mare, decât că am implinit rugarea. Brad, în 19 Martie 1909. Petru Rusu m. p., învățător în Cebea“. Așa sună declarația d-lui Rusu, învățător gr. or. român în Cebea cea atât de bine cunoscută. Despre d-l Pavel Lazar, inv. rom. gr. or. din Mesteacănul cu tradiții istorice totatât de cunoscute, observ, că D-sa a declarat, că „el n'a spus doamnei Dr. P. Oprișa afacerea (natural! Traducătorul), ci profesorului gim. Dr. Pavel Oprișa, dar nu ține de lucru eschis, că a auzit-o și d-na Dr. Pavel Oprișa“.

Încă ceva, pentru clarificarea chestiunii. Cursul respectiv, a fost înființat și condus de către d-nii Dr. I. Radu, V. Boncu, I. Germân și subscrisul. Iar când s'a trecut sub scutul bisericeii rom. gr.-or. din Brad, dl Dr. Oprea ni-a anunțat în conferință începerea unui curs în cadrele despărțământului „Asociațiunii“.

Minunat, nu-i așa? Scrisoarea dlui Rusu-Akosi e clară: canonul sârmanului curs a fost, că a stat între conducătorii lui Dr. Radu, German și alte „creaturi lipsite de adevărata educație“. (Actul Nr. 23/908 al dir. desp. Brad, de Dr. P. Oprea).

Să fi îndemnat pe dl Rusu doamna Dr. Oprea într'adevăr fără știrea domnului Dr. Oprea? E posibil, măcară noi o cunoaștem de o femeie devotată soțului dânei și casnică; ne surprinde dar amestecul nepotrivit al dânei într'o afacere atât de gingașe. Femeile noastre au o chemare atât de greă și de frumoasă în familie; n'ar putea rămâne oare și st. doamnă Dr. Oprea în sanctuarul familiei sale, unde i șade atât de bine? Sperăm, că în viitor i-o va spune-o asta domnul coleg Dr. Oprea. Iar domnul Rusu... bărbat destul de independent în cugetare și acțiune să nu fi controlat oare de loc cererea stimatei doamne Dr. Oprea? Eră doară cunoscut ca un zelos și ambițios învățător de-al nostru; nici nu pretindem acum „moartea păcătoșului“, doar „se va întoarce“. Iar de cumva știe ceva și despre acela care de fapt a luat emblema, ni-ar face un serviciu, dacă ni-ar spune-o...

Ocna-Sibiului, în 12/IV. 1909.

Dr. Traian Suciu,
profesor gim. în Brad.

Colindă la Paști.

Un folclorist român ni-a atras atențiunea asupra împrejurării, că 'n vechime eră obicei creștinesc la poporul nostru: să se colinde și la Paști. Nu ni-a putut arăta însă o colindă de Paști, deși aminteste, că într'un anumit colț al Bucovinei se colindă și azi în sărbătorile Învierii.

O astfel de colindă am aflat în Ocna-Sibiului. O cântă feciorii în noaptea Învierii, în turnul bisericeii, de regulă la înălțimea ferestrelor celor mai de sus, după o melodie curat de colindă de Crăciun. Că mai demult se va fi colindat din casă în casă, ni-o arată versurile din urmă.

Iată-o:

Christos a înviat din morți,
Cu sine înviind pe toți,
Cu moartea pre moarte călcând,
Tuturor viață dând.
Ingerul a alergat
Și Fecioarei i-a strigat:
„Oh! maică plină de dar,
Nu te 'ntristă cu amar.
Bucurie îți vestesc,
Bucurie îți grăiesc,
Că Fiul tău cel prea sfânt
A înviat din mormânt,
Și pre morți i-a ridicat,
Popoare s'au bucurat.
Saltă acumă cinstită
Și te bucură sfințită,
Curată maica cea viie
A vieții din vecie.
Veselește-te curată
Fecioară mult lăudată!
„Surorilor, ascultați
Și mie răspuns să-mi dați!
Cin'va răsturnă de cât
Peatra de pe cel mormânt?
„Oh! și cât este de mare!
Oh! și cum ne 'nspăimântăm!
Veniți cu toți să vedem!
Ele cu toate s'au dus
Și pe inger l-au ajuns.
Ingerul le-a întrebat:
„De ce aici ați intrat?

Pe cine voi căutați?
După cine întrebați?
„Pe Isus cel răstignit,
Ca să-l găsim, am venit.
Venim în această vreme,
Ca să-l ungem cu miresme“.
— „S'a sculat, nu este-aici.
Spuneți voi la ucenici,
Lui Petru și lui Andreia,
Ca să meargă 'n Gallileia“.
Da răspunsul, Magdalena.
„O Doamne, unde ai pus
Trupul Domnului Isus?“
„Mărire zic cătră tine,
Nu te atinge de mine,
Că până acumă eu
Nu m'am dus la Tatăl meu.
De plângere încetați.
Vă zic, să vă bucurați
Și spuneți fraților mei,
Că acolo merg la ei.
Acolo cum s'a cădea
Pe mine mă vor vedea.“
Cinstiți creștini prea iubiți!
Voți ca să ne doriți?
La dumnia-voastră voim
Ca să propovăduim,
Oh, ce zile luminoase,
Oh, ce Paști mari și frumoase!
Paștile cu bucurie
Și cu mare veselie.
Paștile cu bucurie
Intru mulți ani să ne fie!
La mulți ani s'aveți folos
De 'nvierea lui Christos!

Ocna-Sibiului, sărbătorile Învierii, 1909.

Dr. Tr. Suciu, prof.

Serisori pedagogice.

Colegului George...

Alături de durere, firea a pus și mângăierea. În jurul rănilor ei, își petrece mâna lecuitoare, închizându-le...

Iubite prietene! Am rămas într'o stare dure-roasă cetindu-ți epistola, care e atât de duioasă prin cuprinsul care zugrăvește icoana fidelă a stărilor învățătoresști din părțile voastre... uitate de Dumnezeu.

Imi scrii, că: școala confesională de peste Murăș a fost închisă fără multă osteneală de control cinstit, iar învățătorul declarat de propagator al panromânismului, — și tras în cercetare disciplinară, — altă școală grănițerească tot din apropierea Murășului, blând și răbdător, asemenea închisă, iar agitatorul de dascăl scos cu gendarmii din școală, iarăș pe niște motive absurde. Și frumosul fond grănițerească în curând va ajunge în mâinile statului.

Altuia, Inspectorul, făcându-i vizită la 5 zile după începerea prelegerilor, i-ar fi găsit în pupitrul mesei „o ofurită gazetă“ și îndată a grăbit a-și folosi dicționarul de cele mai grosolane insulte făcând un raport de totul tot favorabil pentru pierderea pâinei bietului muncitor al neamului și patriei. E o întreagă înșiruire de adevăruri crude.

Și sunt răni adânci și simțite pentru acei suferinzi, cari în avântul nobil de a-și îndeplini chemarea, — sunt surpați și nimiciți.

Și să ne întrebăm: acești martiri ai națiunii, au ei pe cineva stăpâni ocrotitori? Iubite prietene! aproape nu! Căci toți acei grăsuni și scilpitori în haine cari înțeleg legile și stăpânesc fotelurile mătăsoase, toți acei cari s'au ridicat în sferă mai tihnite de traiu, toți cei cu titluri și ranguri înalte, trec nepăsători și reci pe lângă acel apostol blând și smerit, logodit cu sărăcia și mizeria. Uită cu toții pe dascălul român care le-a deschis ochii sufletului și i-a îndreptat în viață pe calea cea luminată punându-le în mână cea mai bogată comoară...

Și dacă ar fi în acei preținși stăpâni și o licărire de dragoste — ar trebui să se desvoalte și un sentiment de ocrotire.

Dar

„Vezi astăzi valul altei vieți mă poartă
Și 'nțelepciunea altei lumi mă 'nvață“.
Și la puțini

„Sufletul și acum își are cuibul
Acolo sus în satul de sub munte
Unde și astăzi zimbește împăcată
Curată cinstea pletelor cărunte“.

Am zis că dacă mai au dragoste de școala română, până mai e timp să-și ocrotească și învățătorii. Căci suntem pe prețipișul căderii noastre în stăpânirea altora cari ne vor apăra mai bine dar ne vor și folosi după cum lor le place.

Colindând satele românești și interviewând pe învățători, constăți un chaos de neorientare și o rătăcire fenomenală în ale școlii. Nu că doar ar fi lipsa de aptitudine, — căci cei mai mulți sunt preă conștiincioși — dar constelațiunea și starea de tranziție în ce privește susținerea școalelor și a planului de învățământ sunt cauzele lipsei unui sistem în instrucțiune. Nu mai știu cari le sunt stăpânii. Toți dela Epitrop și până la Vlădică, dela Notar până la Ministru. Toți obiecionează, impun, judecă, critică și te șicanează în fel și forme. Arătări pentru cântări naționaliste la forurile statului; arătări din partea alor tăi că ești omul lui „Appony“ și cânti ungu-rește, iar satul te plătește și tu pui Emblema ungariei pe pereții mohoriți ai școalei, cari în alte vremi purtau tipul unui „erou național“.

Și toate aceste „trase-mpinse“ le suferă învățătorul dela ori-ce muritor. Nu mai amintesc circularele dela cei doi stăpâni puternici a căror temelii de domnire se zguduie. Unul vrând să stăpânească tot, în pofta-i de stăpânire, iar al doilea mai de voie mai de silă, strâns cu lacătul, se dă cu mâinile legate, vrând a intra pe încetul într'o pasivitate de lăncezire care să le asigure tihna bătrânețelor.

Iar tu dascăle, nu te întrebă ce pozițiune ai de a lua în astfel de stări de „forme și reforme“. Tu veghiază-ți turma ta fragedă și samănă în inimile celor tineri samănța din care cu timpul să răsără oameni cu energii și caractere.

Și vecinic

„In ochii tăi se văd strălucind scânteia
„Din focul mare al dragostei de lege
„Ce prin potopul veacurilor negre
„Ne-a luminat cărările pribeg“.

Iubite Prietene! Cum am început: Alături de durere, firea a pus și mângăierea.

Tilișca — Aprilie. *Daniil Săroiu.*

Cum s'a petrecut la Paști?

(Serisoare din București.)

O coincidentă curioasă calendaristică a făcut ca, anul acesta, creștinii ortodocși să sărbătorească în acelaș timp cu creștinii catolici sfințele sărbători ale paștelui, amintitoare învierii Mântuitorului Christos. Și, fapt mai curios, evreii continuau să prăznuiască în aceleași zile paștele lor (pomenirea sufletelor). Putem spune deci, că, aproape întreaga omenire a avut câteva zile de recreare și fizică și sufletească în acelaș moment.

Acestui fapt se datorește fără indoială animația neobișnuită pe care am constatat-o în zilele de Paști în cele mai mărginașe cartiere ale Capitalei, cartiere atât de puțin cunoscute celor obișnuiți să-și facă plimbarea zilnică la șosea și pe calea Victoriei.

În părțile locuite de populația curat românească, cum e prin Obor, Delea-Veche, Popa Nan, Teilor, Dealul Spirei, etc., a predominat petrecerea cu oala de vin înainte, cu lăutarul la ureche, și cu masa îmbelșugată, așa cum a apucat

românul dela bătrâni. Prietenul eră binevenit și întâmpinat voios cu „Christos a înviat!“ și „La mulți ani!“ neică; ciocneau un ou roș, rupeau o bucată de cozonac și închinau în sănătatea unuia și a altuia. Așa a petrecut românul și prin casa lui și prin cărciuma vecinului trei după amiezi de arândul, ceasurile de dimineață întrebându-le pentru slăvirea Domnului în sfânta lui casă.

Că au fost și unii cari și-au uitat de sine și au depășit marginele unei petreceri adevărate, dându-se la orgii și fapte nedemne, au fost, dar aceștia și-au făcut-o cum spune românul „pe piele“ și nu vor uita sau ceasurile petrecute în beciul vre-unei circumscripții, sau boala de care zace sau, în sfârșit, banul risipit fără folos.

Prin cartierele locuite de evrei, prin Dudești, prin Văcărești, populațiunea toată eră ieșită pe străzi și, ca un furnicar, mergea dela un capăt la altul al străzii. Pe locurile virane, panorame, bărci, cășori, în jurul cărora se înghesuiau tot soiul de oameni, într'un amestec neobișnuit de vorbe, de strigăte; un șgomot asurzitor.

Caracterele acestea, Dudeștii mai ales, la intersecția cu str. Traian, cu casele joase și murdare, își făcea impresia unui bălcu din cele nu prea repute. Ori-cum populațiunea petrecea și se observă vădit că petrece cu multă mulțumire sufletească, în cea mai deplină înțelegere și libertate.

Prin toate străzile mărginașe pe unde am trecut, în tinda casei sau pe la porți, femeile și fetele, în haine curate, priveau trecătorii, în timp ce în mijlocul drumului, nesupărați de nimeni, copiii gălăgioși se alergau, sau se jucau în bile.

Dar în centru? Pe aci lumea atât de amestecată a boerilor și a servitorilor, a negustorilor și a funcționarilor lor, își făceau drum dealungul călei Victoriei spre șosea, unde învierea primăverii eră mai vădită ca în ori-ce altă parte a capitalei.

Grădinile s'au deschis pe alocuri iar mulți berari și-au scos mesele în fața trotoarului.

Peste tot afacerile au mers de minune și toată lumea, negustori și consumatori, a rămas pe deplin mulțumită.

Așa au petrecut bucureștenii Paștile. Acum, după trei zile de odihnă, fiecare, cu voie bună, și cu noi forțe, va începe munca de toate zilele.

Pb.

Tribut Pământului.

Memoriei fiului meu Marius.

„Să meargă numai decât cineva după doctor. I-e rău băiatului...“ Și ferestrele se închiseră sguđuind între gergelele cristalul geamurilor, perdeaua de etamină căzu dintr'amândouă laturile iar în odaia din care lumină începea să moară odată cu asfințitul, văzui pierzându-se o umbră costelivă care se îndreptă, clătînându-se, cu brațele deschise, spre leagănul băiatului...

Tocmai mă întorceam acasă; vorbele spuse pripit și apăsate japănești, porniseră din deschizătura ferestrelor crăpate o clipă, ajungându-mi deslușit la urechi pe când pășiam în curtea caselor... O servitoare se prelinse repede pe lângă mine, îndreptându-și din fugă smocul de păr lănos, sub barișul zugrăvit cu flori galbene și roșii.

În sală pașii mei fură simțiți și cei din casă îmi ieșiră înainte, de prin toate odăile, din ietacul copilului mai ales. Aveau surăsuri poruncite pe buze, frunțile încręcite, îmi puneau întrebări fără rost, vorbeau fără șir, — cătau cu toții să se arate voioși, înlăturând vorba despre boala drăguțului...

Dau să desbrac paltonul și cineva se grăbește să-mi ajute ca nealțădată, apoi mă simt

atras, împins aproape, spre una din odăile din față... Mă înconjoară o lume de rude ce foiește în neastâmpăr și pornește un murmur de vorbe: „Ce vreme afurisită? Ți-a fost frig?... Ce babe nesuferite!... E baba mea: așa o să-mi fie de ursuz anul întreg... A început să fulguiască... ia te uită... A venit o trupă de actori, o operetă... Luăm o lojă cu maioreasa?... Ți-e frig?... Vrei un ceai?“ Abia prind cuvintele lor și mintea-mi plutește într'un haos.

— „Ați trimes după doctor?... I-s'a făcut rău băiatului? Spuneți de grabă...“ Și dau să ies afară. În dreptul ușii o rudă bătrână îmi aține calea:

— „Băiatu?... nimic... Iaca, o spaimă și-a făcut mă-sa. Băiatu!... Da... tusea măgărească, o boală cu leac... toți copiii trec printr'astea...“

Ușa de stejar ce dă din pridvor în sală se trănțește la perete, ivărul strivește o fărâma de tencuială: ghicesc pașii doctorului și glasul lui, totdeauna vesel, umple casa... Toți aleargă să-l întimpine, fac cerc în juru-i și-i șoptesc ceva, în pripă... Bătrânul își freacă mâinile, mă bate pe umeri, mă întreabă de politică, își încălzește, în treacăt, podurile palmelor roșcate la căminul de porțelan și caută cu ochii odaia... Se oprește din mers și se îndreaptă spre mine, par'că vrea să-mi spună ceva, par'că se răzgândește — buzele i-au făcut o mișcare care a pierit.

Pe urmele lui pășesc picioarele mele, ce-mi poartă trupul prins de cutremur, genele-mi clipeșc ca minutarele.

Sub polog se frământă copilul, între horbote și cordeluțe... Ochii lui mă recunosc și buzele-i vor să suradă, mânuțele i-se întind să-mi ajungă fața... Tusea-i clocotește între pereții pieptului șubred, ce saltă și palpită neputincios, obrazii i-se aprind de-o undă de sânge, ochii i se rotesc în vâgăunele ocolite de cearcane cer-nite, mâna i-se aruncă, gura întreagă se asvârle în spasmi, — se înneacă...

Doctorul îl cată, îl pipăe, îi descelestează gura, îl mângăie ușurel pe frunte... Pune ochelarii, cercetează pe piele, pe trup, și iar ascultă în dreptul plămânilor... Pe lângă leagăn toți stau încręcitiți, niște clipe chinuitoare ca ale osândiților... Îl întreb:

— „Ce-are, doctore?“ Și n'apucă să răspundă, altcineva i-a luat vorba din gură:

— „Ce să aibă? Nimic... Boală cu leac...“

— „Ce-are, doctore?“ și glasul meu tremură topindu-se într'un suspin din care simt c'o să izbucnească lacrimile...

— „Ei... ce are?... Tusea, ce să fie?... Nu vezi... o să treacă...“

— „Dar de ce, de ce i-se asvârle pleoapele, de ce-i tresaltă trupul, de ce i-se cutează buzele și i-se încręcesc obrazii?“

— „Ce-ți este, omule?... Nu vezi că... râde băiatul!“

II

Dar peste câteva ceasuri vine iar doctorul... Iar?

Trece pe lângă mine și intră de-adreptul la copil. L-au scos dintr'o baie de muștar și-i pun viziători la ceafă. Și-a adus și bisturiul.

— „Creșterea dinților... o criză“. Ies afară când își deschide trusa pregătindu-se să-i creșteze gingiile. Adăst alături, s'aud o șoptă, să fur o vorbă, să aflu și să sufăr, să sufăr!... Nu s'auze nimic, nici măcar un suspin.

Doctorul a ieșit curățându-și instrumentul, așezându-l într'o pernuță de bumbac între celelalte lanțete din tolbuța de marochin... Alerg spre dânsul nădăjduind o vorbă de îndurare... E preocupat, își regulează cuțitele și încuetoarea de alamă pocnește înfundat sub apăsarea degetelor lui... Trece dinaintea spălătorului și-și freacă unghiile cu o perie, își spală mâinile clăbucind spuma săpunului între degete, a lene, cu ochii țintă spre indeletnicirea asta migălitoare, apucă

peșchirul, se șterge cu băgare de seamă, pune peșchirul la loc în cuierul de lemn de ștejar, se freacă pe degete ca să și le usuce mai bine și ochii lui țintesc un punct nehotărit prin geamuri... Trece în odaia mea de lucru cu pașii rari, grei, scârțietura cismelor lui răsună prin adâncul sălilor, este singurul șgomot ce s'auze în tot cuprinsul casei; ocolește o mohlă, se rezămă de un raft cu cărți, cu capul în palma întinsă sub bărbie, favoritele lui albe cată acum în sus, spre sprâncene și îi dau altă înfățișare chipului, privește pânza unui portret zugrăvit cu ulei pe adastă, pe un scăunel de mahon, un loc în rândul celor din perete... Cugetă și se ferește de privirea mea... Se apropie de contoarul de stejar, își face loc pe jilțul îmbrăcat în piele de caiman, se lasă pe droturile ce țipă sub greutatea trupului lui, se sprijină pe mânerul șapate în chipuri ciudate de pisici sălbatice, citește numele unei cărți, răsfoiește o revistă, se oprește... Scoate ochelarii dintr'un toculeț de mucava, îi aburește și trece cu batista de olandă deasupra sticlelor, duce pe după urechi sârma lor de aur, își despătură carnetul, desprinde o foaie, o așază, atent, pe mapa ce-i stă înainte, apucă condeiul, întinde în călămară, încearcă penița pe o hârtie de alătura... Mai rămâne câtvă gânditor; apoi condeiul pornește și aleargă pe hârtie însemnând formule ieroglifice... Îscălește și ridică capul, inelele stufoase ale părului ce îi ascunde toată fața, au căzut în unde ninse, pe spate... Mă privește acum deadreptul, în albul ochilor la locul lor... Pare hotărit... Adăst osânda: mi-am adunat toate puterile ca să o înfrunt... O secundă, două, o minută lungă cât o vecie... Cu două degete apucă și îmi întinde rețeta:

— „O să se facă bine...“

Apoi mă privește placid... Mă măsoară și par'că mi-ar cântări puterile înainte de a lua o hotărâre... Ce-i va fi spus chipul meu de se co-dește?

În sală dă să înbrace paltonul, apoi întoarce capul și cată iară spre ușă aceea... Lasă la loc în ghiara de bronz, chiotoarea hainei și amândoi stăm cu urechile ațintite spre odaia tăcută: par' c'am ales un suspin...

Apucă prin lungul coridorului, se ferește de atingerea ramurilor unui lămâi ce îi stă în cale și apucă ivărul... Îl urmez ca un lunatic. Dinaintea ușii s'a oprit cu o privire ciudată, spre mine:

— „De ce voești să mai intri? De ce nu ești cuminte?“

În privirea mea a cetit răspunsul și nu mai stăruie.

În brațele măsii copilul se sbate. L-au pus în leagăn acum și iar l-a mai cercetat doctorul. Brațele lui se svârle mai grozav încă, gura întreagă i-se bate, buzele, cărmăzii, tresar, pleoapele clipeșc, mușchii toți i-se contractă și toată făptura lui nevinovată e jocul unor spasmi înfricoșate... Mâinile i-se apropie, se ating, degetele se încălesc, se întind, se rup strângându-se.

Cu ochii arunc o întrebare poruncitoare doctorului... M'a priceput... Lasă copilul, îl acoperă și rostește:

— „Ei, ce e?... Nu înțelegi?... Se joacă...“

III.

E noapte... Veghem cu toții și candela își tremură flăcăruia plăpândă, se istovește în sfârșiturile bucățelelor de iască ce se mistue odată cu untdelemnul, sub icoana de lemn de maslin a Fecioarei. Copilul s'a liniștit... Chipul lui capătă acum albița petalelor de crin, și adierea unor fluturări de polen cerne a catifelare ușoară pe obrazii ce i-se înseninează; brațele și picioarele se molesesc cu încetul... Îl iau din leagăn și îl port pe brațele mele legându-l...

— „E mai bine“ — îmi zice cineva pe șoptite — „doctoriile i-au priit... o să adoarmă...“ Pleoapele lui se alipesc greoaie deasupra vederilor și par'că stă să ațipească...

Mi l-au luat din brațe și m'au împins, binișor, afară: „Du-te de te culcă“!

Am plecat după doctor... Bătrânul m'a văzut și nici nu m'a întrebat; s'a îmbrăcat și a venit după mine.

Acasă nu-și mai desbracă paltonul, trece, așa, ca o săgeată, deadreptul la copil și eu rămân, prost, deoparte.

În sală florile adorm într'o bae de mirezme și lămâii își întind crăcile și încing ca într'o ascunzătoare scaunul pe spatele căruia îmi sprijin capul ca de plumb, torcând gânduri peste gânduri, înlăturând cu groază pe unul ce-mi fulgeră fără greș prin teastă; inima mi-se bate să-mi rupă pieptul, picioarele mă părăsesc, mintea mi-se întunecă, simt vinele umflându-se și întinzându-se pentru a face loc sângelui ce, ca un șarpe de foc, lunecă spre inimă...

Ușa se dă la o parte, prin deschizătura largă pornește o cale de lumină scaldând încăperea și spălând pereții, ivărul a apăsător și a scăpat o plângere ce m'a înfiorat... Mă ridic, mă târăsc, dau să intru acolo... Mă simt prins într'un cerc de fier și brațele-mi amorteșc strânse... Un fior îmi îngheață sângele, un nod mi-se urcă pe piept, o ghiară îmi înțepă inima, îmi vine să răcnesc ca o fiară, dar un chip de femeie se năpustește asupra mi — are în ochi o căutătură păgână ce mă amuțește — îmi închide gura cu palmele întinse:

— „Ssst... a adormit... Ce vrei să-i turburi somnul“?

IV.

Crizantemele și micșunele se ofilesc pe scânduri, zambilele și tămâioasele mor pe mese, petale desprinse au nins o pulbere parfumată... Rotocoale de fum albăstriu, cu colori schimbătoare, cu ape catifelate... Flori! Micșunele și tămâioase! Mirezmele zambilelor amestecate cu fumegarea cădelniței!! Pantglie și mătăsuri! Pentru ce? Cine împletește o cunună? Ale cui sunt mănunchiurile de violele? Cine, dincolo, își înecă suspinele și din ce vis mă trezește ziua și soarele ce a răsărit?

Ce caută oameni necunoscuți în casă la mine? De ce flamuri de zăbranic aninate pe făcliile groase ce-și tremură luminile palide și picură lacrimi de ceară topită, ce pătează podelele? De ce preotul și o rugăciune plângătoare de coruri jalnice? Și al cui e chipul de inger adormit în mijlocul acestei solemnități lugubre pe oranistul aurit?

În descărcarea suferinței abia pricep și mă avânt fără minte să-l iau de acolo, să-l încălzesc pe pieptul meu ce arde ca jeratecul, să-i cresc vieță din sângele în care inima mea forfotește...

Dar ochii mi-se împăenjineză, o flacără roșie mă orbește, urechile îmi țiuă, brațele îmi cad dealungul trupului, picioarele mi-se taie, slăbesc, s'apleacă și ingenunche, pe când, pe un divan, alături zace în nesimțire mama lui și în părul ei blond ca cenușa soarelui, lucește roșu, ca un pumn de sânge proaspăt, un trandafir strecurat de o mână nevăzută.

Preotul îmi întinde mâna, mă ridică, iar glasul lui mă dojenește blând:

— „Nu plânge; nu se plânge după copilul dintâi... Ia, floare trecătoare, tribut pământului... Suflet de inger călător... Tac!... Ai uitat? ... Auzi dincolo răsul argintiu al fetițelor... Să nu mării pe Dumnezeu“... *Caton Theodorian.*

Cântec...

Stă zămbitoare sub răchită
O casă albă colo'n vale
La care-adesă stând din cale
Îmi țiu privirea pironită.

Și nu-i vre-o casă mândră, frate,
Dar mie-o vrajă mi-o 'mpresoară —
Că vezi, e'n ea o inimioară
Ce numai pentru mine bate!

A. Bănățeanu.

ȘTIRI.

Marile tulburări din Turcia. De câteva zile Turcia e într'o fierbere grozavă. O nouă revoluție militară ia proporții tot mai mari, căutând să doboare întregul actual sistem de guvernare din împărăția Sultanului.

După o telegramă sosită din Salonic, situația ar fi înspăimântătoare: ministrul de justiție se spune că ar fi fost ucis; cel de marină, maltratat; iar ministrul de războiu, făcut prizonier.

Și telegrama continuă: În suburbia Pera, cadavrele ucisilor stau cu grămada. Pe alte străzi sunt ridicate baricade, unde cei căzuți sunt aruncați cu sutele. În șirul răsculaților sunt și foarte multe femei înarmate, cari cutreeră sbierând prin Constantinopol. Soldații — continuă telegrama — intră în fiecare casă privată, unde apoiucid pe moșnegi, pe tineri, pe femei și pe copii, torturându-i și jefuindu-i totdeodată.

Pentruca mai bine să fie informați cititorii, reproducem aci următoarele:

Turburările din Constantinopol. De azi dimineață populația este stăpânită de o surescitare extraordinară. La Stambul circulă tot felul de svonuri groaznice. Se vorbește că trupele s'au împărțit în două tabere și au schimbat focuri între ele.

Populația este cuprinsă de panică.

Toate prăvăliile din Stambul sunt închise.

Populația din Pera este de asemenea foarte surescitată.

Proclamarea votului universal. Comitetul junilor turci intitulat „Unire și progres“ din Constantinopol s'a constituit în partid politic și a fixat ca principiu fundamental: Votul Universal.

Anarhia militară din Turcia. Poarta a fost înștiințată că ofițerii din vilaetul Cosova au interzis subofițerilor și soldaților pomenirea numelui sultanului în rugăciunile de seară. După obiceiurile turcești pomenirea sultanului nu se obișnuiește decât după moartea lui. Din măsura luată de către ofițerii din Cosova se deduce, că danșii caută să răspândească știrea despre moartea sultanului, spre a prepara populația pentru marile evenimente ce se așteaptă.

Marele vizir a ordonat valiului dela Cosova ca să aresteze pe acei ofițeri și să-i trimită la Constantinopol spre a fi dați judecății.

Oficiul telegrafic din orașul albanez Dibre este ocupat de soldați. Ei au telegrafat la Constantinopol, întrebând dacă sultanul mai este în viață.

Soldații turci se împușcă între ei. Semnul revoltei a fost dat de către batalionul din Anatoția, care a ieșit astăzi din casarmă sub conducerea studenților, cerând restabilirea seriatului religios și retragerea actualului guvern.

Batalionul de vânători din Salonic a fost trimis înaintea răsvrătiților și se afirmă că s'au tras focuri de ambele părți. Mulți soldați au căzut.

Guvernul a ordonat ca întreaga garnizoană să se concentreze înaintea parlamentului.

Grave manifestațiuni la Galata. Corpul ofițeresc împreună cu soldații au manifestat înaintea Parlamentului și consiliului de miniștri.

Poporul e turburat. Se aude de ciocniri sângeroase.

Trimiterea ultimelor trupe din garda Albaneză. Azi a fost expedit ultimul batalion din garda albaneză ce păzea pe sultan în Ildiz.

Ofițeri arestați de soldați. Pare a se fi petrecut la Stambul în cursul nopții serioase incidente. Prăvăliile din Galata, și în parte și cele din Pera sunt închise. Patrurilele circulă.

Se svonește că soldații câtorva casarme ar fi surprins pe ofițerii lor, i-ar fi legat și apoi s'ar fi dus să manifesteze în fața Camerei și a Porței ocupând două clădiri. Soldații cer aplicarea legii Chariat.

Armata revoluționară stăpână pe situație. Din sursă oficială se anunță că situația este foarte critică. Soldații răsvrătiți au ocupat parlamentul.

Cetățenii s'au înarmat și fac cauză comună cu soldații revoltați.

Cea mai mare parte a garnizoanei se află în plină revoltă. Între trupele răsvrătite se află și batalionul de vânători din Salonic.

Ministrul de războiu dispune nu mai de câteva batalioane și câteva baterii.

Șeic-ul-Islam tratează cu soldații, cari cer între altele și remanierea cabinetului.

În ciocnirile, cari au avut loc, au căzut mai multe persoane, între care și doi ofițeri.

Autorii morali ai revoluțiunii sunt uniunile liberale și mohamedane.

Demisia guvernului turc. Se afirmă că guvernul a demisionat și că sultanul ar fi însărcinat pe Kiamil pașa cu formarea noului cabinet.

Președintele Camerei a adresat o scrisoare Porței prin care spune că aduce un mare serviciu patriei dacă demisionează.

Marele vizir și întreg guvernul și-a dat demisia, care a fost primită de Sultan.

Se zice că Kiamii sau Said va fi numit mare vizir.

Conspirație contra Sultanului. Ziarele anunță din Constantinopol că ministrul de războiu este în posesiunea unor acte compromițătoare relativ la o conspirație a ofițerilor, în scop de a se desființa regimul actual. Conspirația e îndreptată și contra sultanului, care urmă să fie detronat și înlocuit.

Colonelul Riza-bey din Aleppo a fost arestat, împreună cu mai mulți ofițeri albanezi.

Arestarea a fost ordonată în baza unei scrisori compromițătoare ce fusese trimisă de Riza-bey în Albania.

O asemenea scrisoare a fost trimisă și unei persoane din anturajul Sultanului.

Încercarea lovituri de stat inspiră temere de evenimente foarte grave.

Prelegeri populare. Desp. VII. Hațeg al „Asociațiunii pentru lit. rom. și cult. pop. român“, va țineă cu începerea dela 1 Maiu a. c. st. n. o serie de prelegeri în următoarele comune:

1. Subcetate. 2. Rechițova. 3. Măceu. 4. Vâlcelele-rele. 5. Râu de meri. 6. Clopotiva. 7. Valea-Dălji. 8. Pașteana-mare. 9. Hățegel. 10. Tuștea. 11. Fărcădinul de sus. 12. Cârnești. 13. Ostrovul-mare. 14. Ocoliușul-mare. 15. Vâlcelele-bune. 16. Ruși.

Programul este următorul: 1. Viața și faptele lui Isus Christos. 2. Despre urmările beției. 3. Soiriile mai alese de vite și despre asigurarea lor. 4. Despre folosul reuniunilor de consum. 5. Despre legea comunală, silvanală și legea polițială de câmp. 6. Despre altoirea pomilor. 7. Despre sădirea viilor. 8. Despre testamente și contracte. 9. Asigurarea caselor. 10. Despre valorizarea poamelor. 11. Despre folosul tovărășiilor.

Ceice voiesc a țineă vre-o prelegere din programul aici amintit, sunt rugați a se însinua la domnul director până la 20 Aprilie st. n., indicând obiectul și timpul, când voiesc a țineă prelegere.

Din ședința comitetului cercual, ținută la 24 Ianuarie a. c.

Proprietar-editor: OCTAVIAN GOGA.
Red. responsabil: DEMETRU MARCU.